

7.5.2012

B7-2012/0000

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ja neuvoston ja komission julkilausumien johdosta

työjärjestyksen 110 artiklan 2 kohdan mukaisesti

YK:n asekauppasopimusta koskevista neuvotteluista
(2012/0000(RSP))

Anneli Jäätteenmäki
ulkoasiainvaliokunnan puolesta

B7-2012/0000

Euroopan parlamentin päätöslauselma YK:n asekauppasopimusta koskevista neuvotteluista (2012/0000(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon New Yorkissa 2.–27. heinäkuuta 2012 järjestettävän Yhdistyneiden kansakuntien konferenssin, jossa on määrä neuvotella YK:n asekauppasopimuksesta,
 - ottaa huomioon 14. kesäkuuta 2010 tehdyn neuvoston päätöksen 2010/336/YUTP ja aikaisemmat neuvoston päätökset EU:n toimista asekauppasopimuksen tukemiseksi,¹
 - ottaa huomioon sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen määrittämisestä hyväksytyn neuvoston yhteisen kannan 2008/944/YUTP,²
 - ottaa huomioon 21. kesäkuuta 2007 antamansa päätöslauselman aiheesta "Asekauppaa koskeva sopimus: yhteisten kansainvälisten standardien laatiminen tavanomaisten aseiden tuontia, vientiä ja siirtoja varten"³,
 - ottaa huomioon EU:n vastauksen YK:n pääsihteerin pyyntöön esittää näkemyksiä asekauppasopimuksen osatekijöistä,
 - ottaa huomioon aseiden valvontaa koskevan globaalin kansalaisyhteiskunnan kampanjan,
 - ottaa huomioon Lissabonin sopimuksen 34 artiklan,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 110 artiklan 2 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että tavanomaisten aseiden siirtojen sääntelystä ei ole olemassa oikeudellisesti sitovaa maailmanlaajuista sopimusta;
- B. katsoo, että vuonna 2012 neuvottelujen kohteena olevaan asekauppasopimukseen on sisällytettävä korkeimpien kansainvälisten normien ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaiset selkeät ja sitovat määräykset;
- C. katsoo, että mainitun sopimuksen hyväksyminen ja tehokas täytäntöönpano maailmanlaajuisesti edellyttää yhteistä, yhdenmukaista ja johdonmukaista EU:n lähestymistapaa;
- D. katsoo, että asekauppasopimuksessa on vahvistettava vastuuvollisuutta ja sopimuksen täytäntöönpanon on oltava avointa ja läpinäkyvää;

¹ EUVL L 152, 18. kesäkuuta 2010, s. 14–20,

² EUVL L 335, 13. joulukuuta 2010, s. 99–103

³ Hyväksytyt tekstit, P6_TA(2007)0282.

Avoimuus ja vastuuvollisuus toimivan asekauppasopimuksen perustana

1. panee merkille, että maailmanlaajuisen aseviennin arvo kasvaa jatkuvasti talous- ja rahoituskriisistä huolimatta, ja toteaa, että EU:n jäsenvaltioiden osuus kaikesta aseviennistä on ollut noin 30 prosenttia ja ne ovat maailman suurimpia aseiden valmistajia ja viejiä;¹ korostaa näin ollen, että asekaupan sääntelyn ja nykyistä suuremman avoimuuden kehittäminen ja edistäminen maailmanlaajuisesti on EU:n velvollisuus ja myös sen etujen mukaista;
2. toteaa, että aseteollisuus edistää työpaikkojen luomista ja talouskasvua; katsoo kuitenkin, että sääntelemätön ja läpinäkymätön kaupankäynti aseilla johtaa vastuuttomaan asekauppaan, joka on aiheuttanut tarpeetonta inhimillistä kärsimystä, ruokkinut aseellisia konflikteja, epävakautta, terrorihyökkäyksiä ja korruptiota, vaarantanut hyvän hallintotavan ja sosiaalis-taloudellisen kehityksen ja johtanut oikeusvaltion periaatteiden, ihmisoikeuksien ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rikkomiseen;
3. vaatii näin ollen, että heinäkuussa 2012 käytävissä YK:n asekauppasopimusta koskevissa neuvotteluissa on otettava historiallinen askel eteenpäin ja lisättävä avoimuutta ja vastuuvollisuutta ottamalla käyttöön korkeimmat kansainväliset normit ja kriteerit, joita sovelletaan arvioitaessa päätöksiä, jotka koskevat tavanomaisten aseiden tuontia, vientiä ja siirtoja;
4. kehottaa kansainvälistä yhteisöä osoittamaan sitoumuksensa kansainvälisen asekaupan sääntelyyn käyttämällä täysimääräisesti hyväkseen menettelysääntöjä, jotta heinäkuussa 2012 käytävissä asekauppaneuvotteluissa voidaan päästä sopimukseen kaikki tärkeät asiat sisältävästä kattavasta sopimustekstistä ja allekirjoittaa toimiva sopimus heinäkuun 2012 neuvotteluissa;
5. vaatii, että neuvottelut käydään nopeasti ja että maailmanlaajuinen ja kattava YK:n asekauppasopimus hyväksytään ja pannaan täytäntöön pikaisesti;

Soveltamisala

6. katsoo, että toimivaan sopimukseen olisi sisällytettävä useita tavanomaisten aseiden kaupan aloja, kuten tuonti, vienti ja siirto (kauttakulku ja jälleenkuljetus mukaan luettuina), valmistus ulkomaisella lisenssillä, varastojen hallinta sekä kaikki edellä mainittuihin liittyvät palvelut, kuten välitys, kuljetus ja rahoitus;
7. katsoo, että toimivaan sopimukseen olisi sisällytettävä kaikki tavanomaisten aseiden kaupan alat, mukaan luettuina valtioiden väliset siirrot, siirrot valtiolta loppukäyttäjille, kaupallinen myynti, vuokraus, lainaus, lahjat sekä kaikki muut siirtomuodot;
8. katsoo, että toimivan sopimuksen on katettava mahdollisimman laajasti myös tavanomaiset aseet, kuten pienaseet, kevyet aseet ja ammuksot, niiden käyttöön, valmistukseen ja huoltoon liittyvät osat ja teknologiat riippumatta siitä, onko kyseessä sotilaskäyttö tai muu turvallisuuteen ja lainvalvontaan liittyvä käyttö;

¹ Luvut perustuvat SIPRI kehitysindikaattoriarvoihin (Yhdysvaltojen dollareissa vuoden 1990 hintoina laskettuna), ks: http://www.sipri.org/databases/armstransfers/background/explanations2_default

Kriteerit ja kansainväliset normit

9. katsoo, että pitkällä aikavälillä asekauppasopimuksen toimivuus riippuu tarkoituksenmukaisten normien noudattamisesta;
10. vaatii, että asekauppasopimusta koskevissa neuvotteluissa sopimusvaltioita muistutetaan siitä, että niiden on aseiden tuontia, vientiä ja siirtoa koskevien kaikkien päätösten yhteydessä kunnioitettava täydellisesti nykyisiä kansainvälisiä sitoumuksiaan ja erityisesti niitä, jotka koskevat kansainvälistä ihmisoikeuslainsäädäntöä ja kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja jotka niillä on Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan mukaisesti, mukaan luettuina alueellisten järjestöjen ja YK:n turvallisuusneuvoston määräämät pakotteet ja asevientikiellot;
11. kehottaa YK:n jäsenvaltioita hyväksymään (kansainvälisten normien muodossa muotoiltavat) lisäkriteerit aseviennin päätöksentekijöiden ohjeiksi ja katsoo, että lisäkriteereihin olisi sisällytettävä erityisesti tiedot siitä, miten kohdemaan on noudattanut hyvää hallintotapaa, demokratiaa, oikeusvaltion periaatteita, asesulkua ja korruption torjuntaa, miten se pystyy estämään käyttötarkoituksen muuttumisen riskin ja miten asevientä vaikuttaa kohdemaan sosiaalis-taloudelliseen kehitykseen sekä alueellisen rauhan ja turvallisuuden säilyttämiseen; katsoo, että sopimukseen olisi sisällytettävä erityiset korruption torjuntaa koskevat vaatimukset;
12. kehottaa sisällyttämään nämä kriteerit kansallisiin riskien arviointeihin asevientä koskevan päätöksenteon ohjaamiseksi;
13. kehottaa muuntamaan nämä kriteerit yhteisiksi toimitusohjeiksi, joiden mukaisesti riskien arviointi toimii aseiden siirtoa koskevien päätösten perustana;

Täytäntöönpano- ja ilmoittamistoimenpiteet

14. korostaa asekauppasopimuksen tehokkaan ja uskottavan täytäntöönpanon merkitystä ja korostaa vastuuvastuuta, avoimuutta ja sopimusvaltioiden vastuuta;
15. katsoo, että toimivaan asekauppasopimukseen on sisällytettävä määräykset ja vertailuarvot, joiden mukaisesti sopimusvaltio velvoitetaan antamaan kansallista asekauppalainsäädäntöä ja perustamaan valvonnasta vastaavan kansallisen viranomaisen, joka vastaa myös lainsäädännön täytäntöönpanon valvonnasta ja rikkomusten seuraamuksista, kaikista sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien aseiden siirroista sekä ilmoitus- ja täytäntöönpanovaatimusten noudattamisesta;
16. katsoo, että sopimuksen täytäntöönpanon tehokkuus edellyttää, että edistetään avoimuutta sekä aseiden vientiä, tuontia ja siirtoa koskevia päätöksiä koskevien tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtamista sopimusvaltioiden välillä;
17. katsoo, että tavanomaisten aseiden vientiä koskeva YK:n rekisterin kehittämisestä saadut kokemukset auttavat edistämään tällaista avoimuutta ja tietojenvaihtoa ja kehottaa edelleen lisäämään rekisteriin sisältyvien aseiden luokkia ja ulottaa sen koskemaan myös pienaseita ja kevyitä aseita sekä niissä käytettäviä ampumatarvikkeita;

18. vaatii näin ollen, että asekauppasopimukseen on sisällytettävä sopimusvaltioita koskeva velvoite ilmoittaa säännöllisesti kaikista aseiden siirtoa koskevista päätöksistä, mukaan lukien siirrettäviksi hyväksytyjen välineiden tyypit, määrät ja vastaanottajat, sekä velvoite varmistaa sopimuksen määräysten täytäntöönpano täydessä laajuudessaan;
19. kehottaa perustamaan erityisen asekauppasopimuksen täytäntöönpano- ja tukiyksikön, jonka tehtäviin kuuluisivat sopimuspuolten ilmoitusten kokoaminen ja analysointi, ja kehottaa YK:n pääsihteerä julkaisemaan vuosikertomuksen, johon sisältyy sopimuksen toiminnallisten säännösten vahvistamista koskevia uusia ehdotuksia;
20. katsoo, että mainittujen kertomusten on oltava julkisia asiakirjoja;
21. kehottaa järjestämään sopimuspuolten vuosittaisia kokouksia ja kutsumaan viiden vuoden välein koolle uudelleentarkastelukonferenssin, jonka yhteydessä edistetään kansalaisjärjestöjen osallistumista;
22. katsoo, että pitkällä aikavälillä asekauppasopimuksen menestyminen on riippuvainen täydellisestä avoimuudesta ja vastuuvollisuudesta vienti- ja tuontimaiden kansalaisia ja kansalaisjärjestöjä kohtaan; vaatii näin ollen tehokkaita avoimuusmekanismeja, mukaan luettuina vuosittainen raportointi, jotta voidaan vahvistaa parlamenttien, kansalaisyhteiskunnan ja suuren yleisön roolia siten, että nämä voivat vaatia maansa hallitusta tekemään selkoa aseiden vientiä, tuontia ja siirtoa koskevista päätöksistä;
23. katsoo, että jokaiselle sopimuspuolelle, joka pyytää tukea voidakseen täyttää asekauppasopimuksen mukaiset velvoitteensa, olisi annettava tarvittavaa tukea ja teknistä apua; kehottaa Euroopan unionia jatkamaan käytännön toimintaansa ja lisäämään tukeaan sellaisilla aloilla kuin oikeudellinen avustaminen, instituutioiden rakenteiden kehittäminen, hallinnollinen tuki sekä kansallisen asiantuntemuksen parantamisen tukeminen kaikissa elimissä, jotka osallistuvat siirtojen valvontaan, kansalaisyhteiskunnan järjestöt ja parlamentit mukaan luettuina;

EU:n ja Euroopan parlamentin rooli

24. tunnustaa EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhtenäisen ja johdonmukaisen roolin asekauppasopimuksen tekemistä koskevan kansainvälisen prosessin tukemisessa; vaatii jatkuvaa sitoutumista ja käytännön toimia ennen konferenssia, mukaan luettuina korkeimman poliittisen tason toimet ja huippukokoukset sekä ennen heinäkuussa järjestettävää konferenssia että sen jälkeen ratifiointi- ja täytäntöönpanoprosessien aikana;
25. katsoo, että EU:n vastaus YK:n pääsihteerin pyyntöön esittää asekauppasopimuksen osatekijöitä koskevia näkemyksiä muodostaa asianmukaisen perustan EU:n jäsenvaltioiden yhteen sovitetuille toimille asekauppasopimusta koskevassa kansainvälisessä konferenssissa; kehottaa jäsenvaltioita Lissabonin sopimuksen velvoitteiden mukaisesti pitäytymään niissä kannoissa, jotka on ilmaistu EU:n vastauksessa YK:n pääsihteerille, jotta voidaan varmistaa pääseminen kunnianhimoiseen tulokseen ja tehokas asekauppasopimus;
26. pitää myönteisenä varapuheenjohtajan / korkean edustajan Lissabonin sopimuksen 34 artiklan 1 kohtaan perustuvaa lausumaa, jonka mukaisesti EU:n kanta esitetään

Euroopan parlamentille ennen konferenssia; ilmoittaa aikovansa lähettää valtuuskunnan seuraamaan neuvotteluprosessia ja arvioimaan EU:n yhdenmukaisuutta ja johdonmukaisuutta mainitussa konferenssissa;

27. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman komission varapuheenjohtajalle / ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, neuvostolle, komissiolle; Yhdistyneille kansakunnille; sekä jäsenvaltioiden parlamenteille.